

Hvem dræbte Marilou?

Historien om, hvordan en tragedie fik indflydelse på forskning og politik i Frankrig.

FOTO MICHAEL DANDRIEUX

AF ERIC ALOUCHE

Den franske filosof Albert Camus skulle engang have sagt, at intet er så meningsløst som de følgende to ting: et barn, der dør, og en person, der omkommer i en trafikulykke. Og vi må gå ud fra, at han vidste, hvad han snakkede om, eftersom han selv omkom i en trafikulykke i 1960, 46 år gammel.

Jeg er ked af at skulle starte denne artikel med en trist og ifølge Camus dobbelt meningsløs historie: Den 1.1.2002 kl.04.00 om morgenen blev den bil, hvori den lille Marilou på 9 år sad på bagsædet, ramt frontalt af en modkørende bil, som skiftede spor uden grund og varsel. Marilou blev dræbt på stedet.

Alle, som har børn, kan forestille sig, hvilken uendelig smerte det må være at miste et barn så pludseligt, og dermed forstå, at Marilous forældre ikke ville acceptere det som et

tegn på livets urimelighed og uretfærdighed. Og da de kort efter ulykken fik at vide, at den unge mand, som kørte i den modkørende bil, var påvirket af hash, fandt de en vej ud af meningsløsheden ved at fokusere på den oplagte skyldige: hashen.

En oplagt mistænkt

På ulykkestidspunktet var det bemærkelsesværdigt nok ikke et lovbrud at køre under påvirkning af ulovlige stoffer. Det var selvfølgelig forbudt at køre med mere end 0.5 promille alkohol i blodet; det var også forbudt at køre og snakke i en håndholdt telefon, og var man så uheldig at møde en overflittig politimand, kunne man sågar også få en bøde bare for at spise, drikke eller gøre lignende ting, som kunne nedsætte ens opmærksomhed fra bilkørslen.

Hvad angår stofferne, så var det forbudt at sælge, besidde eller (som

et af de få lande i Europa) indtage ulovlige stoffer... men lige præcist, hvad angår kørsel, sagde loven ingenting klart.

Marilous forældre udviste hurtigt ualmindelig stor energi og overskud og gjorde det, som de fleste forældre i deres situation kun fantasierer om. De stiftede den 25.4.2002 en forening: 'Association Marilou' (www.association-marilou.org/), hvis hovedformål var at få indført en lov, der gør det strafbart at køre bil, hvis man er påvirket af ulovlige stoffer.

Forældrene kontaktede alle de franske parlamentsmedlemmer samt den daværende præsident Jacques

Chirac for at fremføre deres sag... og med så indlysende en succes: Den 23.1.03, lidt over et år efter Marilous død, vedtog det franske parlament en lov, der forbyder folk at køre bil, hvis de er påvirkede af ulovlige stoffer. Loven (med det ellers ret intetsigende navn Lov nr. 2003-87) blev af den daværende justitsminister, Dominique Perben, døbt Lov 'Loi Marilou' til ære for den lille pige.

Konteksten

Som bekendt er hash blevet beskyldt for mange ting, og ikke mindst for at fremkalde paranoia...og derfor vil det nok ikke undre nogen, at denne historie også har en paranoid side.

I 1999 ønskede de franske parlamentsmedlemmer at få at vide, i hvilket omfang hash var skyldig i bilulykker på de franske veje, og derfor bad de det franske overvågningscen-

ter for narkotika og misbrug OFDT ('Observatoire Francais des drogues et toxicomanies', www.ofdt.fr) om at udføre den meste omfattende undersøgelse nogensinde om hash og trafikulykker.

Mellem oktober 2001 og september 2003 blev alle de 10.748 chauffører, som havde været involveret i en dødelig trafikulykke, undersøgt, for at se om de havde indtaget hash eller andre ulovlige stoffer.

Baggrunden for, at parlamentsmedlemmerne ønskede at vide, i hvilken udstrækning hash var ansvarlig for trafikulykkerne på de franske veje, var, at der på det tidspunkt herskede stor tvivl om, hvor mange dødsulykker hashen egentlig var ansvarlig for. Man kunne f.eks. i august 2005 i franske dagblade støde på artikler, som refererede til en ubestemt undersøgelse, der fastslog, at 1.500 unge var omkommet på vejene pga. hash', eller at der var 'ulovlige stoffer i blodet på hver anden trafikdræbt ung'. Og sagen var desto mere presserende, eftersom hash var blevet meget udbredt i Frankrig i løbet af 1990'erne.

Frankrig har ellers en forholdsvis lang og interessant historie med hash, som stammer tilbage fra Napoleons ekspedition i Egypten (1798-1801), hvor nogle af de 50.000 soldater og 167 videnskabsmænd, han medbragte, hjemtog bl.a. hash som souvenir, da de rejste tilbage til Frankrig.

Nogle år efter (mellem 1844 og 1849) bidrog 'Le club des haschischins' (en kreds af digtere som Theophile Gautier, Alexandre Dumas, Charles Baudelaire - som senere skrev 'de kunstige paradiser' - og kunstmaleren Delacroix) igennem deres eksperimenter med hash til at udbrede kendskabet og interessen for stoffet.

Endelig må det nævnes, at den lange franske kolonisering af Nordafrika spillede en afgørende rolle for udbredelsen af hashen i Frankrig.

Men i midten af 1990'erne skete der noget nyt: I løbet af få år tog

forbruget af hash rigtig fart. Mellem 1992 og 2003 gik man fra, at ca. 20% af de unge på 17 år havde prøvet hash, til at over 50% havde gjort det, hvilket sendte Frankrig op på førstepladsen som Europas førende hashrygende nation. Noget som må vække en vis beundring, når man tænker på, at Frankrig var i konkurrence med Holland og deres Coffe-shops, England, som havde lempet loven vedrørende hash, og Danmark, som i disse år havde Christiania som et åbent hash-marked.

Statistikkerne viste også, at Frankrig indtog en høj plads i andre kategorier med 1,2 millioner franskmænd, som regelmæssigt røg hash (dvs. de havde røget mere end 10 gange i løbet af de sidste 30 dage) og blandt dem 550.000, som var daglige rygere.

Hash blev som følge heraf et uundgåeligt emne i medierne og i den politiske sfære i begyndelsen af årtusindet og endte sågar med at få en bemærkelsesværdig plads på den politiske scene i forbindelse med præsidentvalget i juni 2002, hvor medierne interesserede sig for kandidaternes holdning til og planer i forhold til stoffet, hvis de skulle blive Frankrigs næste præsident.

Som bekendt tabte venstrefløjen flertallet i parlamentet, og højrefløjen genoptog magten efter 5 år i opposition.

Et spørgsmål om timing

Kigger man på de forskellige hændelser omkring hash og bilkørsel, kan man med god grund undre sig over timingen:

I 1999 bestiller regeringen en kæmpe undersøgelse, som blev gennemført mellem 2001 og 2003, og som afleverede sine resultater i december 2005. I januar 2002 dør den lille Marilou, i maj skifter regeringen, og i januar 2003 bliver loven, som forbyder hashpåvirket bilkørsel, vedtaget.

I et interview i 2007 afslørede OFDTs formand, Jean-Michel Co-

stes, nogle detaljer over for mig, som kan bidrage til en forklaring.

Det han fortalte var, at der havde været et mærkbart pres fra politisk side, så alkohol ikke blev nævnt i OFDTs store undersøgelse...og han endte med at opleve det pres som så truende, at da undersøgelsen blev færdig, valgte han at udgive resultaterne i et engelsk fagblad (resultaterne blev først udgivet i the British Medical Journal i december 2005) for at undgå risiko for censur.

Var der noget i forskningsresultaterne, som kunne retfærdiggøre enten det politiske pres eller Jean-Michel Costes forsigtighed?

Resultaterne

De resultater, som undersøgelse kunne fremvise, var, at hash øgede risikoen for at have en bilulykke med faktor 1.8, og at hash kunne gøres ansvarlig for ca. 230 dødsfald på vejene hvert år.

Derudover viste resultaterne, at der var en 'dosis- effekt', som gjorde, at der var en direkte sammenhæng mellem risikoen for at få en ulykke og mængden af hash, der var i blodet.

Endvidere kunne forskningen afsløre, at 40 % af de chauffører, som var påvirkede af hash, også var påvirket af alkohol, og at blandingen af de to rusmidler øgede risikoen for at få en ulykke med faktor 14! (og selv om det overbyrder teksten med ekstra tal og detaljer, så skal det understreges, at der ikke findes en forstærkende eller potentialiserende effekt mellem hash og alkohol, og at den 14 gange større risiko fremkommer ved at gange den ca. 1, 8 gange større risiko, som hash udgør, med den ca. 8,51 gange større risiko, som alkohol udgør).

Godt nok var 230 langt fra de 1.500 unge mennesker, man formodede døde hvert år på vejene på grund af hash, men hash var stadig behæftet med en betydelig risiko (i modsætning til f.eks. en australsk undersøgelse fra 1998, som viste, at

folk, som havde hash i blodet, havde en anelse mindre risiko for at forårsage en ulykke end 'almindelige' chauffører (se <http://www.cannabisculture.com/articles/1775.html>)).

Så intet kunne umiddelbart forklare Jean-Michel Costes forsigtighed...indtil han oplyste mig om nogle elementer, som ikke stod tydeligt i resultaterne, men som var ret overraskende:

Ifølge resultaterne var hash - rent statistisk- nogenlunde lige så farligt....som at køre og tale med en telefon i hånden. Dog måtte man bemærke, at straffene var meget forskellige: Man kunne risikere en bøde på 4.500 euro, to års fængsel samt at miste sit kørekort for at køre med hash i blodet....mod en bøde på 35 euro for at køre og tale i telefon.

Men det, som især kunne begrunde det politiske pres - og Jean-Michel Costes 'paranoia' - var, at den risiko, som hashen udgør, faktisk var mindre, end den risiko der ligger i at køre med den lovlige alkohol promille (i Frankrig som i Danmark) på 0.49 og som repræsenterer en risiko på faktor 2,70!

Er man bare en lille smule paranoid, så kan man nemt forestille sig, at Marilous død - og hendes forældres efterfølgende aktivitet - blev instrumentaliseret af Frankrigs nye regering i 2002 for at fået gennemført en lov, der straffer hashpåvirkede chauffører hårdt, inden resultaterne fra OFDTs undersøgelse blev udgivet.

Er man lidt mere paranoid, så kan man tænke, at OFDTs forskere, og igennem dem den videnskabelige sandhed, er blevet instrumentaliseret - eller i det mindste forsøgt instrumentaliseret - af politikerne for at få videnskabens blå stempel på deres politiske overbevisninger. Eller sagt på en anden måde: at politikerne var mindre interesserede i forskningens resultater end i, hvordan de kunne bøje disse resultater, så de kunne bruges til at retfærdiggøre deres politik.

Er man, til sidst, så paranoid, at man måske burde søge behandling, så kan man forestille sig, at OFDTs forskere har instrumentaliseret alkohol i deres forskning for at uskyldiggøre hash.

For hvad er logikken i at sammenligne hash og alkohol? Hvorfor er det f.eks. mere relevant at sammenligne hash med alkohol end med andre stemningsændrede produkter som kaffe, tobak eller visse typer for medicin, hvis det ikke skyldes, at man vil sætte ting i et bestemt perspektiv?

Kan man overhovedet sammenligne lovlige og ulovlige ting?

Hvis man, for at flytte problematikken til et andet felt, forestiller sig, at det at dyrke en eller anden form for seksuel aktivitet, mens man kører, repræsenterer en risiko for at blive involveret i en bilulykke, men at samfundet til en vis grad accepterer den risiko, fordi man mener, at sex hører til den personlige frihed (eksemplet er rent hypotetisk, men det vil i øvrigt ikke vil undre mig, om det var rigtigt). Hvis nogle forskere på et tidspunkt finder ud af, at den risiko er mindre, hvis det drejer sig om seksuel omgang med en mindreårig, vil man så acceptere den risiko, bare fordi den er lille? Sandsynligvis ikke: Her drejer det sig om en forbudt adfærd, og den mindste risiko vil til enhver tid være for høj en risiko.

Er vi ikke i den samme situation med hash? Kan man acceptere, at bare én person dør, fordi en anden har røget en joint, før vedkommende skulle køre?

Pointen er, at vi har at gøre med to grundlæggende forskellige forståelsesrammer: I den første har vi at gøre med 'graduale forskelle', hvor intet er fuldstændig rigtigt eller forkert, og hvor det gælder om at finde en fornuftig balance mellem den personlige frihed og en acceptabel risiko for samfundet. I den anden har vi at gøre med en 'kategorial forskel': Noget er rigtigt, og noget er

forkert, noget er tilladt, og noget er ikke tilladt, og grænsen står ikke til diskussion.

OFDTs forskning er i den sammenhæng skelsættende. Selvfølgelig pga. de resultater, de bringer, men også, og ikke mindst, fordi forskningen ved at sammensætte alkohol og hash i undersøgelsen indirekte flytter hash fra den kategorielle verden til den graduale verden. Noget, som i sidste ende må betyde, at det franske samfund burde forholde sig på en nuanceret måde til den plads, hash har indtaget ...og til en vis grad acceptere at leve med den risiko, som hash repræsenterer på vejene.

Hvordan kan det forstås, at OFDTs forskere tager sådan et standpunkt?

I en meget omfattende monografi om hash, som selv samme OFDT har udgivet i 2007 (<http://www.ofdt.fr/ofdtdev/live/publi/cde.html>), kan man i kapitlet om 'Hvordan hash er opfattet i Frankrig' finde et diagram, der bl.a. viser, hvordan opinionen om hash er korreleret med uddannelsesniveauet hos franskmænd:

De franskmænd, som har et gennemsnitligt uddannelsesniveau, er tilbøjelige til mere eller mindre at fordømme hash. Hvad angår dem med et højt uddannelsesniveau, er de mere positivt indstillede i forhold til hash...og endelig er det blandt dem med et meget højt uddannelsesniveau, at man finder folk, som slet ikke opfatter hash som farlig.

Tager man dette bogstaveligt, så må det betyde, at OFDTs strategiske valg med at sammenligne hash og alkohol i forhold til bilulykker, skyldes, at OFDTs forskere har et højt ...og måske endda meget højt, uddannelsesniveau. ■